

De så det ske - Zeitzeugen

29.07 - 04.08

Mød Salle Fischermann, Hans Heinrich Hansen, Henny Granum, Claus Bryld, Moritz Schramm, Henriette Harris, Peter Wivel, Egon Clausen, Georg Metz, Steen Bille og Ole Præstkær Jørgensen.

Jaruplund Højskole i Samarbejde med Dansk-Tysk selskab

De så det ske - Zeitzeugen

Sidste århundrede var hverken nænsomt, fredeligt eller roligt.

To verdenskrige, udryddelseslejre, revolutioner, kold krig, studenteroprør, tysk terrorisme og meget mere. På kurset fortæller en af dem der overlevede nazismen, om sit ophold i koncentrationslejren Theresienstadt.

Nazismen og dens grusomheder fik ikke kun følger for ofrene og deres efterkommere. Hvordan levede gerningsmændenes børn og børnebørn videre med skylden? Hvordan var det at vokse op som barn af en dansk mor og en tysk soldat i Danmark, som "tyskerunge"? Hvordan var det at leve som del af det tyske mindretal i Sønderjylland i årene lige efter krigen?

En tysk kunstner og hans hjælpere har siden 1992 lagt små messingsten, såkaldte "Stolpersteine", til minde om de mennesker der blev forfulgt, fordrevet og myrdet af nazisterne. Det er blevet til over 69.000 små mindesmærker, der langt fra er lige populære alle steder. En af årsagerne til det tyske ungdomsoprør angives ofte som forældregenerationens tavshed om krigen og nazismen. Det blev for meget og studenteroprøret bredte sig som en steppebrand. De tyske og de danske studenter mødtes ved Flensborg Fjord for at lægge strategier. Senere hærgede Baader-Meinhof-banden, Rote Armee Fraktion og deres aflæggere i næsten 20 år i Tyskland. En af oplægsholderne og filmen Der Baader Meinhof Komplex vil forsøge at blotlægge, hvad der drev dem.

Den reform af den danske skole der fandt sted i sidste halvdel af 1900-tallet skyldes i høj grad de erfaringer som blev gjort under den tyske besættelse fra 1940 til 1945, Unge lærere ville gøre op med den autoritetstro og det ideal om lydighed der havde gjort nazismen mulig. Det gik ikke stille af, de unge lærere blev anklaget for at være samfundsomstyrtende, men det endte med, at deres tanker vandt, og i dag er mange af deres synspunkter blevet almen eje i Danmark. Det blev i 1967 forbudt de danske lærere at slå deres elever. En af dem der kæmpede for at spanskrøret skulle knækkes, fortæller om opgøret. Desuden vises filmen Drømmen.

Kurset er tilrettelagt i samarbejde med Dansk-Tysk Selskab og byder også på en dagsudflugt til Hamborg, bl.a. med besøg på udvandringsmuseet Ballinstadt og Altonaer Museum.

Mandag d. 29. juli

15.00 – 17.00 Ankomst, indkvartering og kaffe med boller/kage

17.00 Rundvisning

18.00 Aftensmad

19.30 Velkomst og præsentation af program

Tirsdag d. 30. juli

09.00 Morgensamling, begrebet "Zeitzeugen" ved Ole Præstkær

10.15 Foredrag "Lysmanden fra Theresienstadt" ved Salle Fischermann

14.30 Foredrag "Opvækst i det tysk mindretal efter 1945"
ved Hans Heinrich Hansen

19.30 Foredrag "Hvilken befrielse" ved Claus Bryld

Onsdag d. 31. juli

09.00 Morgensamling, "Tyskerbørn" ved Henny Vestergaard Granum

10.15 Foredrag "Nazismens eftervirkninger" ved Moritz Schramm

14.30 Foredrag "Baader-Meinhof - 30 år med tysk terror" ved Peter Wivel

20.00 Filmforedrag, "Baader-Meinhof" ved Steen Bille

Torsdag d. 01. august

08.00 Morgenmad med madpakkesmøring

09.00 Heldagstur til Hamborg

Havnerundfart, Afgang med Circle Line fra Landungsbrücken ud til Ballin-
stadt med Udvandermuseet - bagefter Altonaer Museum

18.00 Aftensmad i Hamborg

Fredag d. 02. august

09.00 Morgensamling "Edmund Burke Konservatismens profet"
ved Claus Bryld

10.15 Foredrag, "Ungdomsoprøret" ved Peter Wivel

14.00 Foredrag "Snublesten - de stumme tidsvidner" ved Henriette Harris

19.30 Sangaften/arrangement til illustration af dansk identitet og
nationalopfattelse ved Georg Metz og pianist Else Kirsten Ehmsen

Lørdag d. 03. august

09.00 Morgensamling "Tysk eftertidskunst" ved Ole Præstkær

10.15 Foredrag "Klassens frække dreng" ved Egon Clausen

14.30 Filmforedrag "Drømmen" ved Steen Bille

18.00 Festaften

Søndag d. 04. august

09.00 Afrejse efter morgenmad

PETER WIVEL

Korresponderer til Politiken fra Berlin. Har studeret klassisk filologi ved Københavns universitet. Tidligere chefredaktør for dagbladet Information, for Weekendavisen og Berlingske Tidende. Kronikredaktør ved Politiken 2003-04, og siden 2004 Politikens korrespondent i Berlin.

Har skrevet bøger om Orwell, Benjamin Constant og Rousseau. Seneste bøger "Baader-Meinhof - 30 år med tysk terror", og "Drabet på Petra Kelly - en historie om Murens fald."

HENRIETTE HARRIS

Forfatter. Cand.mag. i dansk, italiensk, retorik og teaterhistorie fra Københavns Universitet og Università degli Studi di Napoli - L'Orientale. Henriette Harris er bosat i Berlin, hvor hun er journalist for danske og tyske medier. Henriette Harris udgav i 2009 rejsebogen "Berlin. Berlin". I 2015 udsendte hun "Tyskland er et land for voksne" med beskrivelser fra Lübeck, München, Weimar, Leipzig, Bonn og Frankfurt am Main.

GEORG METZ

Journalist, redaktør, kommentator, forfatter og foredragsholder.

Han arbejdede i perioden 1969-1988 på Danmarks Radio, bl.a. på Radioavisen og som både studievært og redaktør på TV-Avisen.

1994-1996 var han chefredaktør på Dagbladet Information, hvor han nu er lederskribent, anmelder og kolumnist. Han anmelder især bøger om historie og opera.

Siden dens grundlæggelse i maj 2008 har han været tilknyttet netradioen Den2Radio

MORITZ SCHRAMM

Lektor på Institut for Kulturvidenskab på Syddansk Universitet. Han har en MA i Tysk og Statskunsts-kab fra Freie Universitet i Berlin og en ph.d. i Litteraturvidenskab fra Københavns Universitet. Han forsker i relationen mellem kultur og migration i efterkrigstiden. Han har udgivet flere artikler om Franz Kafkas litteratur og har tidligere arbejdet en del med anerkendelsesteori.

Udgivelser: "The Culture of Migration: Politics, Aesthetics and Histories", og "Perspekti- visches Erinnern: Der Nationalsozialismus und seine Folgen in der jüngerer deutschen Gegenwartsliteratur"

HANS HEINRICH HANSEN

Dyrlæge. Født i Haderslev. Uddannet på det veterinærmedicinske universitet i Hannover og på Landbohøjskolen i København.

Han kommer fra en gammel farmaceutfamilie i Haderslev, som altid har været en del af den tyske befolkning i Nordslesvig. Fra 1993 til 2006 var han formand for det tyske mindretal i Danmark, og siden 2007 har han været formand for den europæiske mindretals-organisation, "Federal Union of European Nationalities", FUEN.

EGON CLAUSEN

Forfatter, programmerarbejder og redaktør ved Danmarks Radio fra 1960 til 2005. Formand for den faglitterære gruppe i Dansk Forfatterforening 2005 - 2011. Næstformand i Dansk Forfatterforening 2011 - 2015.

Har skrevet erindringer, rejseberetninger, biografier og kortprosa.

Seneste titler: "Regnebrættet, erindringer fra Ribe". "Esbjergevangeliet - en almanak og "Klassens frække dreng." - om reformpædagogikkens danmarkshistorie. (2014) "I Grænselandet - rejsebrev fra Sydslesvig."

CLAUS BRYLD

Professor i moderne historie ved RUC. Tidligere politisk aktiv i SF, VS og redaktør på Zenith. Claus Bryld er forfatter til en lang række bøger blandt andet "Hvilken Befrielse" som er en fortælling om en opvækst i nazismens, og retsopgørets skygge. Hans seneste bog er den anmelderroste, "Edmund Burke Konservatismens profet" Claus Bryld skriver om Burkes komplekse forfatterskab for at forstå, hvordan Burke kunne tordne imod demokrati og rationalisme, men samtidig tale for religiøs tolerance, og bekymre sig om minoriteter.

SALLE FISHERMANN

Salle Fischermann blev født i 1929. Han var ligesom sine forældre og 5 søskende dansk jøde og boede i en lejlighed i København. Da Danmark blev besat af tyskerne under 2. verdenskrig, levede han et så almindeligt liv som det var muligt. Samarbejdspolitikken mellem Danmark og Tyskland havde beskyttet de danske jøder mod deportationen til koncentrationslejrene. Den tyske besættelsesmagts Jødeaktion i oktober 1943 skulle dog vende op og ned på Salles liv. Salle talte ikke om sine oplevelser i Theresienstadt, før benægttere af Holocaust fik ham til at beslutte sig for at fortælle så meget om nazisternes forfølgelse af jøderne, så at ingen kan være i tvivl om, at de har fundet sted.

HENNY VESTERGAARD GRANUM

Henny Vestergaard Granum er født i 1942 i København, som datter af en dansk kvinde og en tysk marinesoldat.

Efter realeksamen i 1960 uddannede hun sig til apoteksassistent. I 1970 fik hun lyst til at videreudanne sig og blev folkeskolelærer, og hun underviste sidenhen udlændinge i dansk indtil sin pensionering.

Hun har været medlem af Danske Krigsbørns Forening siden 1998, og har i en årrække deltaget i bestyrelsesarbejdet bl.a. som næstformand. I 2009 var Henny med til at danne "BORN OF WAR international network" i Berlin, og har siden 2015 været talskvinde for det. Henny holder foredrag om "tyskerbørn" i både ind- og udland og hun har medvirket i flere radio- og tv-programmer.

Hun har også været medforfatter på bogen "BORN OF WAR - VOM KRIEG GEBOREN. Europas verleugnede Kinder" som BOWi.n. udgav i 2017.

STEEN BILLE

Kursusleder, formand for Dansk-Tysk Selskab. Født i Aarhus og boede i Slesvig-Holsten fra han var 6 år. Student fra gymnasiet i Grosshansdorf, cand. phil. i dramaturgi fra Århus Universitet. Studievært og redaktør i DR fra 1986 til 2010. Filmkonsulent i Det Danske Filminstitut fra 2010 til 2015. Medforfatter af de anmelderroste film Drømmen og To Verdener. Sammen med Lisbeth A. Bille har han skrevet romanerne "Gudindens sidste offer", "Nattens gerning", "I ond tro" og "Vredens ord". Medlem af Gremium 1 i Filmförderung Hamburg Schleswig-Holstein.

OLE PRÆSTKÆR JØRGENSEN

Kursusleder, højskolelærer siden 1999.

Uddannet billedhugger fra Århus Kunstakademi

Mange udstillinger i Danmark og Tyskland. Udvalgte udstillinger: Nord Art Rendsburg 2005 og 2006, Sønderjyllands Kunstmuseum i Tønder 2007.

Medlem af den dansk - tyske kunstergroupe Kunstkorn

Dansk-Tysk Selskab

Dansk-Tysk Selskab blev stiftet i 1969 som arvtager efter Dansk-Tysk Oplysningsudvalg, der var blevet oprettet i 1960 med historikeren Jørgen Hatting som formand.

Forløberen: Dansk-Tysk Oplysningsudvalg, 1960-1969

Baggrunden for oprettelsen af oplysningsudvalget var, at en række kulturpersonligheder med interesse for Tyskland mente, at tiden nu var kommet til, at man begyndte at tale sammen igen. Der var gået 15 år siden Anden Verdenskrigs ophør, og i denne periode havde alt kulturelt samarbejde været på vågeblus

Oplysningsudvalget var en forholdsvis eksklusiv kreds, som man kun kunne blive medlem af, hvis man blev anbefalet og godkendt af bestyrelsen. Når dette var nødvendigt, var det, fordi der dengang stadig var mennesker, som ikke havde kunnet glemme nazismen, og som troede at dette var et sted, hvor sådanne synspunkter kunne dyrkes, hvilket jo så absolut ikke var tilfældet.

Dette var også baggrunden for, at Dansk-Tysk Selskab, da det blev stiftet i 1969, ikke kom til at hedde Dansk-Tysk Forening. En sådan havde nemlig eksisteret under krigen og været et berygtet mødested for danske og tyske nazister og sympatisører.

Dansk-Tysk Selskab erstatter Oplysningsudvalget i 1969

Når man valgte at etablere selskabet og nedlægge oplysningsudvalget, var det udtryk for, at forholdene mellem Danmark og Tyskland nu var så normaliserede, at man kunne træde mere åbent frem. Proceduren med godkendelse af medlemmer blev afskaffet, og medlemstallet steg fra 30-40 medlemmer til 250 på et år.

Selskabet fortsatte, hvor udvalget havde sluppet, med foredrag af tyske politikere, forskere, kunstnere m.v. Derudover blev aktiviteten udvidet til også at omfatte andre arrangementer, som f.eks. oplæsnings- og sangaftener, teaterbesøg og rejser til Tyskland, kabarettarrangementer og foredrag, sådan som man kender Selskabet i dag.

Pris:

Pr. person i dobbeltværelse kr. 5.400,-

Pr. person i enkeltværelse kr. 5.700,-

Medlemmer af Dansk Tysk Selskab får 300 kr i rabat

Tilmelding på www.jaruplund.com

Kursusledere Ole Præstkær Jørgensen og Steen Bille

Drømmen om Jaruplund højskole

Drømmen om Jaruplund Højskole opstod i en kreds af højskolefolk efter Anden Verdenskrigs afslutning. Det var en drøm om en højskole, som kunne udgøre et kraftcenter for det danske mindretal i Sydslesvig.

Højskoler, andelsbevægelsen og privatpersoner skænkede økonomiske midler, og den sydslesvigske personlighed, gårdejer Meta Røh, gav skolen den smukke jord ned til Jaruplund Sø, hvor skolen er placeret. I 1950 var det så vidt, at de første elever kunne rykke ind i de udfjente flygtningebarakker, som i de første år udgjorde højskolen.

I dag er flygtningebarakkerne afløst af smukke nyrenoverede bygninger, og Jaruplund Højskole er en moderne højskole med alle faciliteter, fra egen biograf, musikværksted og kunstateliet til sauna og fitnessrum og med 20 enkelt- og 14 dobbeltværelser, der alle har eget bad og toilet samt tre småværelser, der deler toilet og bad.

Og drømmen fra dengang er stadig i live. Et inspirationssted for det danske mindretal og for de danskere, som hvert år vælger at leve og drømmepå den eneste danske højskole syd for grænsen